

ДОВІДНИК

ТРИ КРОКИ ДО ІНТЕГРАЦІЇ НА ПОМОРІЇ

WOJEWÓDZTWO
POMORSKIE

CENTRUM
WSPARCIA
IMIGRANTÓW
I IMIGRANTEK

Зміст:

Вступ

1. Перед початком роботи.
2. Що полегшує життя в Польщі?
 - 2.1 Соціальне забезпечення (ПЕСЕЛЬ)
 - 2.2 Реєстрація (Мельдунек)
3. Перед тим, як орендувати квартиру.
4. Здоров'я та доступ до медичних послуг.
 - 4.1 Державна охорона здоров'я
 - 4.2 Приватна охорона здоров'я
5. Пропозиція для дітей з міграційним досвідом.
 - 5.1 Здоров'я
 - 5.2 Освіта
6. Реєстрація автомобілів та водійські права.
7. Як і чому платити податки у Польщі?
 - 7.1 Резиденти
 - 7.2 Нерезиденти
 - 7.3 Щорічна податкова декларація ПІТ
8. Де знайти допомогу?
 - 8.1 Поліція
 - 8.2 Важливі номери екстреної допомоги
 - 8.3 Втрата документів
 - 8.4 Штраф
 - 8.5 Окремі дипломатичні місії
 - 8.6 Підтримка неурядових організацій
 - 8.7 Важливі контакти / корисні посилання
9. Важливі дати та святкові дні.

Вступ

Цей довідник було створено для нових мешканців Поморського регіону, які приїхали сюди з інших країн. Ми хотіли б надати корисну інформацію про адміністративні процедури, доступ до медичних послуг, освіту дітей та підтримку з боку державних установ та неурядових організацій. Довідник має відкриту форму, її можна доповнити конкретними даними окремих районів або адміністрацій. Метою його авторів було створення корисного інструменту як для мігрантів, так і для мігранток, а також посадових і службових осіб, які надають інформацію новим мешканцям.

1. Перед початком роботи

Перш ніж почати працювати в Польщі, пам'ятайте, що Ви та ваш роботодавець нести муть відповідальність за юридичні наслідки нелегального працевлаштування.

Які правові наслідки нелегальної роботи в Польщі?

Роботодавець, який наймає працівника без відповідних документів, може отримати штраф у розмірі від 1 тис. до 30 тис злотих.

Для іммігранта, який працює без відповідних документів, покарання набагато суворіше, окрім штрафу в 1 000 злотих йому загрожує депортація в свою країну та заборона в'їзду на територію Шенгенської зони від 6 місяців до 5 років.

Скасування заборони на в'їзд можливе лише після закінчення половини терміну покарання. Таким чином, якщо іммігранту/ці було заборонено в'їжджати протягом одного року, він може подати заяву про зняття заборони лише через 6 місяців у країні походження. Перевіркою достовірності документів про працевлаштування іноземців у Польщі займаються Прикордонна служба та Національна інспекція праці.

Як ви можете легалізувати роботу в Польщі?

У Польщі найбільш поширеними видами договорів, що регламентують зайнятість є:

- **Трудовий договір** (умова о праці) - цей договір регулюється Кодексом законів про працю. Він може бути заключений на обмежений термін або на певний проміжок часу, наприклад, протягом випробувального періоду. Найкращою формою з точки зору вигоди працівника та безпеки працевлаштування є договір на необмежений термін. Працівник має право на відпустку та лікарняний.

- **Договір-замовлення** (умова злецення) - це форма договору, що регулюється Цивільним кодексом; людина, яка працює за цим договором, має менше прав у сфері прав працівників (наприклад, не має права на щорічні відпустки, відпустки за власний рахунок, оплачувані лікарняні). Цей договір зазвичай підписується на певний період часу. У виняткових випадках він може бути укладений на невизначений термін. Час роботи за цим договором зараховується до загального трудового стажу.

ВАЖЛИВО: Договір замовлення надає працівнику медичне страхування (включає в себе так званий медичний внесок, якщо працівник не сплачує його з інших джерел)

- **Договір на конкретну роботу** (умова о дзело) - це форма договору, що регулюється Цивільним кодексом. Особа, яка заключає такий договір, зобов'язується виконати певну

роботу, за яку йому сплачується. Договір укладається лише на час необхідний для виконання цієї роботи. Термін дії договору на конкретну роботу не зараховується до трудового стажу. **Він не зобов'язує роботодавця до обов'язкового медичного страхування працівника**, і таким чином, НЕ забезпечує оплати медичного обслуговування.

Основними документами, що легалізують працевлаштування іноземця в Польщі, є:

- **Заява про доручення роботи іноземцю (освядження) - для громадян Республіки Вірменія, Республіки Білорусь, Республіки Грузія, Республіки Молдова, Російської Федерації та України.**

Цей документ реєструє роботодавець в Управлінні праці в Повіті.

Він є підставою для підписання договору з роботодавцем та виконання роботи максимально 180 днів з року.

У разі зміни роботодавця або навіть лише посади, роботодавець повинен зареєструвати нову заяву. Видається для конкретного іноземця.

- **Воєвудський дозвіл на працевлаштування (зезволеня) - потрібний після 180 днів роботи на підставі заяви (освядження), зазначеної вище, і з самого початку для громадян інших країн.**

Воєвудський дозвіл на працевлаштування отримує роботодавець у воєвудському відділенні відповідному до адреси реєстрації фірми.

Важливо: тимчасовий дозвіл на проживання та працевлаштування (а саме карта побиту та праці, що видається на цій основі) є сама по собі воєвудським дозволом на працевлаштування, але тільки у того роботодавця та за тою посадою, яка вказана у заяві на побит.

Хто може працювати в Польщі без дозволу на роботу?

- особи, які мають статус біженця, отриманий в Польщі;
- люди, які отримали у Польщі додатковий захист;
- наявність **дозволу на постійний побит**;
- наявність отриманого у Польщі **дозволу довгострокового мешканця на проживання на території ЄС**, виданого в Польщі або за виняткових обставин, наданих іншою державою-членом ЄС;
- людям, яким було надано дозвіл на толерантне проживання в Польщі;
- ті, хто користується тимчасовим захистом в Польщі;
- ті, хто користується гуманітарним захистом в Польщі;
- є громадянами держави-члена ЄС або держави-члена ЄЕА або держави, що не є ЄЕА, але громадяни яких можуть користуватися вільним пересуванням осіб у відповідності до

угоди, укладеної цією країною з Європейським Співтовариством та її державами-членами або членами його сім'ї;

- жертви торгівлі людьми, якщо вони відповідають відповідним умовам;
- ті, хто отримав дозвіл на тимчасове проживання в Польщі виданий в зв'язку зі шлюбом з польським громадянином або іноземцем, що має статус біженця, додатковий захист, дозвіл на постійне проживання або довгостроковий резидент ЄС, толерантне перебування або тимчасовий захист, надані йому в Польщі;
- хто в результаті особливих обставин, таких, як, наприклад, смерть чоловіка громадянина ЄС або розлучення з громадянином ЄС - зберегли за собою право на проживання на підставі тимчасового побиту на проживання в Польщі.
- особи, які подали у відповідний термін заяву про продовження дозволу на тимчасовий побит, якщо вони мали право працювати без дозволу безпосередньо перед поданням заяви;
- ті, хто має діючу карту Поляка;
- викладачі, особи, які проходять професійне стажування, беруть участь у програмах, що реалізуються в рамках діяльності ЄС або інших програм міжнародної допомоги;
- вчителі іноземної мови, які працюють у дитячих садках, школах, установах, центрах, педагогічних навчальних закладах або коледжах;
- науковці та митці, що працюють до 30 днів у календарному році;
- студенти денної форми навчання в Польщі, які навчаються в Польщі на основі візи;
- студенти денної форми навчання в Польщі, які навчаються та перебувають у Польщі на підставі дозволу на тимчасовий побит, виданого на підставі навчання протягом всього терміну дії дозволу на побит;
- випускники польських вищих навчальних закладів (у тому числі післядипломних (поліціальних) шкіл) денної форми навчання або денної форми навчання у аспірантурах університетів та наукових установ Польщі;
- особи, уповноважені відповідно до Угоди про створення асоціації між Європейським економічним співтовариством та Туреччиною;
- ті, хто належить до інших груп, тобто викладачі іноземних мов, делеговані на роботу в установи культури, члени збройних сил, постійні кореспонденти засобів масової інформації, спортсмени, духовенство.
- люди, що працюють на одного роботодавця не менше 3 місяців за трудовим договором (із заявою довірити роботу іноземцю), та очікують на воєвудський дозвіл на працевлаштування. Виконання робіт без дозволу може тривати до винесення рішення воєводою.

Важливо: робота і далі повинна виконуватися на підставі трудового договору.

Дозвіл на роботу також НЕ потрібно для іноземних громадян, відряджених на територію Польщі іноземним роботодавцем (якщо вони зберігають постійне місце проживання за кордоном) на термін не більше трьох місяців з метою:

- проведення установчих робіт, технічного обслуговування або ремонту поставленого обладнання, конструкцій, машин чи іншого обладнання, якщо іноземний роботодавець є їх виробником;
- приймання замовленого обладнання, машин, конструкцій та іншого обладнання, виготовленого польським виробником;

навчання працівників польського роботодавця, який є одержувачем приладів, конструкцій, машин або іншого обладнання в межах його експлуатації або використання; збір та демонтаж стендів виставок, догляд за ними, якщо експонент - іноземний роботодавець, який делегує їх для цього.

2. Що полегшує життя в Польщі?

Реєстрація та номер ПЕСЕЛ - це формальності, без яких можна жити в Польщі, але наявність яких значно спрощує життя. Реєстрація дозволяє, наприклад, уникнути складної процедури внесення до списків земельних та іпотечних реєстрів або інших нотаріальних дій, що підтверджують право проживання в приміщенні для заяви на карту побиту. З недавнього часу реєстрація також дозволяє автоматично отримувати PESEL. Це полегшує подання заявки на страхування, створення рахунку в банку, а також допомагає при зверненні до лікарень та поліклінік.

2.1 ПЕСЕЛЬ (PESEL)

Що це песель?

ПЕСЕЛЬ (PESEL) – це одинадцятизначне число, яке використовується для ідентифікації особи.

На практиці у багатьох місцях у Польщі мігрантів запитують про ПЕСЕЛЬ (PESEL). Хоча згідно з польським законодавством, у більшості випадків це число не є обов'язковим, але це полегшує функціонування.

Зазвичай заявка на отримання номера ПЕСЕЛЬ (PESEL) може бути подана одночасно з заявкою на реєстрацію. Умовою отримання номера ПЕСЕЛЬ (PESEL) є отримання реєстрації.

Як отримати ПЕСЕЛЬ (PESEL)?

- заповніть заявку про надання номеру ПЕСЕЛЬ (PESEL),
- прикріпіть необхідні документи: ксерокопію вашого паспорта або посвідчення особи (або іншого документу, що підтверджує вашу особу та громадянство) та свідоцтво про реєстрацію.

Заявка на надання номера ПЕСЕЛЬ (PESEL) може бути подана одночасно з заявкою на реєстрацію.

do	uzupełnienia	przez	powiat:
Gdzie złożyć wniosek na nadanie numeru PESEL: adres Urzędu Miasta/Gminy			

Якщо ви не можете зареєструватися і хочете отримати номер ПЕСЕЛЬ (PESEL), заповніть заявку на номер ПЕСЕЛЬ (PESEL), додайте фотокопію вашого паспорта або посвідчення особи (або іншого документу, що підтверджує вашу особу та громадянство).

Важливо: якщо ви хочете одержати ПЕСЕЛЬ (PESEL) без реєстрації, вкажіть в заяві фактичну юридичну підставу, з якої виникає необхідність мати ПЕСЕЛЬ (PESEL). Якщо в організації або установі (наприклад, в ZUS або в лікарні) вимагають номер ПЕСЕЛЬ (PESEL), вони повинні вказати правову підставу, з якої виникає така вимога.

Якщо в заявці буде відсутня інформація або вона буде неправильно заповнена, ви отримаєте інформацію про те, що потрібно виправити.

Якщо правова підстава для присвоєння номера ПЕСЕЛЬ (PESEL) буде вказана вірно, ви отримаєте повідомлення про надання номеру ПЕСЕЛЬ (PESEL).

Пам'ятай! Якщо організація чи установа не вказує правову підставу, яка передбачає зобов'язання мати номер ПЕСЕЛЬ (PESEL), ви можете надати номер посвідчення особи: паспорт, посвідчення особи чи інший документ, що підтверджує вашу особу та громадянство. Іноді це вимагає від службовця ручного введення такого номеру у систему, оскільки є системи автоматично запрограмовані лише на номер ПЕСЕЛЬ (PESEL).

2.2 Реєстрація

Іноземець, який перебуває в Польщі більше 30 днів, зобов'язаний зареєструватися на постійний або обмежений термін. Якщо ви будь-де зареєстровані на постійно (наприклад, у країні походження), то в Польщі достатньо тимчасової реєстрації. Проте, коли ви маєте постійне проживання (побит сталий) та плануєте постійно перебувати в Польщі, ви повинні бути зареєстровані на постійно.

Потрібно розрізняти **дозвіл на тимчасове проживання** (побит часови) (це стосується перебування на території Польщі) від **реєстрації** (мельдунк) (це стосується підтвердження проживання за певною адресою).

У той же час, ви можете мати одну постійну реєстрацію та одну тимчасову.

Як зареєструватися?

Ви можете зробити це:

а) електронною поштою, заповнивши відповідну форму на веб-сайті: <https://obywatel.gov.pl/> Інтернет-заявка повинна бути підписана захищеним електронним підписом або довіреним профілем (профіль зауфаний);

б) особисто в міській/районній раді: заповніть заяву "реєстрація на тимчасове проживання" та додайте до нього документ, що посвідчує особу (паспорт або інший документ, що підтверджує особу та громадянство). Заява повинна містити письмове підтвердження власника приміщення або іншого суб'єкта, що розпоряжається квартирою, що дана особа проживає в певному місці. Під час подання заявки необхідно вказати оригінальний документ, що підтверджує право власності на приміщення (наприклад, реєстр землі та іпотеки). Якщо з якоїсь причини неможливо отримати підпис власника на заяві та надати оригінал документа, що підтверджує, хто є законним власником, подайте заявку до муніципалітету про реєстрацію за адміністративним рішенням.

Важливо! Реєстрація у Польщі є не привілеєм, а обов'язком.

Свідоцтво про реєстрацію - це документ, що підтверджує реєстрацію у даному місці. Щоб це зробити, ви повинні:

а) заповнити та подати заявку на видачу свідоцтва з реєстру населення,

б) оплатити 17 злотих за свідоцтво про реєстрацію.

Пам'ятайте! Довідка про реєстрацію не потрібна для отримання карти проживання (карти побиту).

3. Перед тим, як орендувати квартиру

На комерційному ринку квартиру можна орендувати безпосередньо у власника або його представника або через агентство нерухомості.

Шукаючи кімнату, квартиру або будинок з метою оренди, варто звернути увагу на повну вартість оренди. **Базова ціна**, яка відображається в оголошеннях, зазвичай є сумою, яку забирає власник квартири. Часто ви додаєте до неї: **комунальну оплату за житло (чинш) + плату за так звані комунальні послуги** (наприклад, газ, вода, електрика).

Орендодавець також часто просить завдаток (кауція).

Про що варто питати:

- про приблизну загальну суму щомісячної оплати
- про тип опалення (електричне опалення буде дорожче, ніж так зване центральне опалення);
- про розмір завдатку (якщо сума завдатку перевищує ваші фінансові можливості, попросіть власника про можливість оплати завдатку в розстрочку).

вартість оренди квартири = місячна вартість оренди + збори (орендна плата, газ, електрика, Інтернет тощо) + одноразовий завдаток (повертається при виселенні)

Якщо ви хочете скористатися послугами агентства нерухомості, запитайте, хто покриває вартість пошуку квартири, перш ніж підписати договір. Найчастіше власник квартири платить за це, але іноді клієнт, який шукає приміщення, також платить за цю послугу.

Договір оренди

Власник квартири повинен підписати з вами договір оренди. В договорі між іншим має бути зазначено:

- адреса приміщення,
- період часу, на який укладено договір (це може бути певний період, наприклад, рік або невизначений термін);
- розмір та умови оплати (наприклад, до 10 числа кожного місяця);
- умови розірвання договору, тобто відмова від оренди квартири,
- умови повернення завдатку.

Важливо! Не підписуйте договір, якщо його зміст зрозумілий вам не повністю.

Що робити, якщо власник житла не хоче підписувати договір?

Відсутність договору може в майбутньому призвести до невизначеності ситуації щодо розміру оплат, умов припинення дії договору або повернення завдатку. Якщо ви приймаєте рішення про те, що погоджуєтесь жити без договору, не забудьте дуже ретельно визначити всі умови оренди. У разі проблем можна довести, що існує домовленість, прийнята сторонами в усній формі.

Пам'ятай! Роботодавець не може примушувати працівника до місця проживання, яке він орендує працівникам, та автоматично забирати частину винагороди як оплати за місце проживання.

Деякі роботодавці мають кімнати, квартири та хостели, де проживають працівники.

Якщо ви хочете жити в такому місці, заздалегідь перевірте умови проживання, кількість людей у кімнатах та вартість оренди.

Використання приміщення, запропонованого роботодавцем, може здійснюватися лише за згодою працівника.

do uzupełnienia przez powiat: Adresy stron internetowych lub innych miejsc, w których można znaleźć ogłoszenie o wynajmie Mieszkania/pokoju w Twoim powiecie.

4. Здоров'я та доступ до медичних послуг

У Польщі можна лікуватися двома способами: **державна** (безкоштовна) охорона здоров'я або **приватне** медичне обслуговування.

4.1 Державна (безкоштовна) охорона здоров'я.

Користуватися безкоштовною медичною допомогою в Польщі, мають право особи, які мають медичне страхування в Національному фонді охорони здоров'я (НФЗ).

Національний фонд охорони здоров'я (NFZ) є державною організацією, яка за державний кошт фінансує лікування та компенсацію ліків застрахованим особам.

Хто має медичну страховку?

- Працівник, що працевлаштований за трудовим договором і /або договором замовлення.
- чоловік / дружина працівника. Це не відбувається автоматично. Ваша чоловік / дружина повинна бути долучена до страхування у вашого роботодавця. У момент, коли чоловік / дружина працевлаштовується, про це слід повідомити своєму роботодавцю якомога швидше, щоб не дублювати страхування.
- Діти працівника. Кожна дитина до 18 років. Від 18 років до 24 років, лише якщо вони навчаються. Про кожну дитину віком старше 18 років слід повідомити роботодавця з метою страхування.

Підтвердження права на медичне страхування.

Якщо у вас є номер PESEL, дані про страхування знаходяться в інформаційній системі **EWUŚ**. Однак може виникнути системна помилка і не підтвердити страхування. У цьому випадку ви повинні мати документи, що підтверджують таку саму страховку, як і ті, хто не має номера PESEL.

Документи, що підтверджують медичне страхування:

- щомісячний звіт ZUS RMUA, виданий роботодавцем,
- поточне підтвердження оплати страхового внеску - для особи, яка веде господарчу діяльність.
- договір з Національним фондом охорони здоров'я, разом з копією форми ZUS ZZA і дійсним документом оплати медичного внеску - для людини, добровільно застрахованої,
- Учні та студенти (від 18 до 26 років) додатково повинні мати учнівський чи студентський квиток (легітимація).

Пам'ятай! Ви також можете отримати медичне страхування і одночасно право на безкоштовне лікування, сплачуючи самостійно медичне страхування. Ця процедура називається " добровільний внесок медичний "

Хто має право на добровільне медичне страхування?

1. Особи, які працюють за договором про конкретну роботу.
2. Особи, працевлаштовані за договором.
3. Студенти та аспіранти, які навчаються в Польщі, а також випускники, які відробляють обов'язкову практику в Польщі.

4. Особи, які мають згоду на толерантне проживання або статус біженця наданий в Польщі або користуються тимчасовим захистом на її території.
5. Особи, які проходять адаптаційний період.
6. Особи, які проводять курси польської мови та підготовчі курси для навчання польською мовою у польському університеті.

Як застрахувати себе добровільно?

Інструкції та перелік необхідних документів можна знайти тут:

<http://www.nfz.gov.pl/dla-pacjenta/zalatw-sprawe-krok-po-kroku/jak-ubezpieczyc-sie-dobrowolnie/>

Заява та документи повинні бути подані в:

do uzupełnienia przez powiat: Adres odpowiedniego oddziału NFZ

Якщо у вас є медичне страхування, ви маєте право користати з:

1. Допомоги так званого **сімейного лікаря (терапевта)**. Перед першим візитом слід прийти до обраної поліклініки. Заповнити та подати декларацію про вибір лікаря первинної медичної допомоги, медсестри, а жінкам також заяву про вибір акушера.
2. Обслуговування лікарнями Надзвичайної допомоги вночі, в вихідні та святкові дні.
3. З доплат на ліки, або рецепти на ліки, що підлягають відшкодуванню.
4. Медичної реабілітації.
5. Права на всі діагностичні аналізи, на які буде скеровувати лікар, на кабінеті якого є інформація "Угода з НФЗ" („Umowa z NFZ"). Лікар зобов'язаний надати адресу забору аналізів.
6. Лікування у лікаря-спеціаліста, до якого скерує сімейний лікар. Лікар-спеціаліст, що надає лікування, повинен мати інформацію на кабінеті "Угода з НФЗ". Без скерування ви можете отримати лікування у таких фахівців:
 - Психіатр
 - Онколог
 - Стоматолог
 - Гінеколог.
7. Ви маєте право на безкоштовне лікування без направлення, якщо ви:
 - хворі на туберкульоз,

- інфіковані ВІЛ,
- маєте залежність від алкоголю, токсичних речовин, психотропних препаратів. В рамках лікування та терапії залежності.

do uzupełnienia przez powiat:

adresy szpitalей / przychodń / całodobowych aptek na terenie powiatu

4.2 Приватна охорона здоров'я

Послугами приватних лікарів та лікарень можуть користати будь-хто, хто оплатить за цю послугу (наприклад, медична консультація, лабораторні дослідження тощо)

На ринку є багато приватних медичних кабінетів та клінік. Найпростіший спосіб знайти їх в інтернеті - це ввести відповідну фразу. Один з порталів, який може полегшити пошук спеціаліста - <https://www.znanylekarz.pl/>.

Ви також можете придбати так званий абонемент в медичному закладі. В такому випадку ви платите один раз на місяць і користуєтесь обраним пакетом медичних послуг.

do uzupełnienia przez powiat:

adresy prywatnych placówek medycznych na terenie powiatu

5.1 Здоров'я

Кожна дитина, хоча б один з батьків якої має медичне страхування в Польщі, отримує право на безкоштовне медичне обслуговування в закладах, що мають договір з Національним фондом охорони здоров'я (так званий NFZ). Кожен такий заклад має маркування перед входом. Згідно з умов медичного страхування дитиною вважається особа до 18 років, або до 24 років у випадку продовження нею навчання.

Національний фонд охорони здоров'я (NFZ) є державною організацією, яка за державний кошт фінансує лікування та компенсацію ліків застрахованим особам.

Як зареєструвати дитину до лікаря в рамках державного медичного обслуговування (так звану безкоштовну)? Потрібно:

1. зареєструвати дитину до медичного страхування у вашого роботодавця
2. вибрати клініку (бажано поруч з вашим місцем проживання)
3. зробити заявку на вибір лікаря при реєстрації у поліклініці.

do uzupełnienia przez powiat:

Lista i adresy przychodni posiadających umowę z NFZ :

Раптова хвороба

Поліклініки, як правило, відкриті з понеділка по п'ятницю з 7:00 до 19:00. Однак, якщо ваша дитина тяжко розхворілася на ніч, в вихідні або святкові дні, ви можете безкоштовно користуватись послугами чергових медичних закладів.

Do uzupełnienia przez powiat:

Lista i adresy placówek nocnej i świątecznej opieki zdrowotnej:

! Пам'ятайте, якщо життя вашої дитина в небезпеці, (наприклад, втрата свідомості, обезводнення або інші тривожні симптоми) викликай службу екстреної допомоги за номером 112.

Імунізація дітей та догляд за здоровими дітьми.

Кожна дитина, що проживає на території Польщі, підлягає обов'язковій вакцинації, незалежно від того застрахований дитина чи ні. Вакцинація безкоштовна.

Для виконання цього обов'язку та захисту вашої дитини від інфекційних хвороб потрібно:

1. Надати педіатрові інформацію про проведену вакцинацію дитини у країні походження (може бути карта щеплень).
2. Зверніться до сімейного лікаря та попросіть план індивідуальної імунізації дитини. Здійснення такого плану є обов'язком сімейного лікаря.
3. Звернутися до лікаря з вакцинації в терміни, зазначені в індивідуальному плані вакцинації, за умови, що дитина здорова.

4. У віці 2, 4, 6, 10, 14 і 18 років сімейний лікар здійснює так званий баланс дитини, під час якого він вимірює і зважує її та перевіряє, чи розвиток дитини відповідає нормі.

5.2 Освіта

У Польщі освітня система для дітей віком до 18 років поділяється на:

- яслі та дитячі садки (для дітей від 6 тижнів до 6 років)
- початкові школи (8 класів / для дітей у віці від 6 до 7 років)
- середні школи (4 або 5 класів для підлітків віком від 16 років), наприклад, ліцеї, професійно-технічні школи, технікуми. * До недавнього часу освітня система Польщі також включала трирічні гімназії для молоді у віці 13-16 років. Тим не менше, шкільна реформа 2017 року скасувала гімназії, і в 2019 році вони будуть повністю зліквідовані.

Директор школи може зарахувати учня, який прибув з-за кордону до відповідного класу або на відповідний семестр, враховуючи між іншим вік учня, думку батьків або самого учня, якщо він досяг повноліття.

Яслі, дитячі садки та школи в Польщі можуть бути **державними або недержавними**.

Державні установи є переважно підрозділами місцевого самоврядування (оплати за них нижчі або взагалі відсутні).

Недержавні установи функціонують через приватні або соціальні організації (оплати за них вищі).

Кожен орган місцевого самоврядування організовує обслуговування відповідно до власної політики, як щодо кількості відділень так і оплати від батьків.

Do uzupełnienia przez powiat: W naszym powiecie dostępna jest niniejsza oferta edukacyjna:

(+system rekrutacji np. odpowiednia strona internetowa jeżeli istnieje/daty rekrutacji):

Освітня підтримка дітей з досвідом міграції у польській школі включає:

- уроки польської мови (індивідуальні або в групі) не менше 2 годин на тиждень протягом 2 років або до тих пір, поки дитина цього потребує;
- допомога помічника іноземної дитини протягом 2 років,
- компенсаційні заняття для подолання програмних відмінностей між польською школою та школою країни походження. Загалом, дитина може брати 5 годин уроків та уроків польської мови на тиждень.

Використання додаткових уроків польської мови не обмежується в часі. Можливість використання додаткових вирівнюючих занять з предметів становить 12 місяців.

Сімейні пільги

Особи з дітьми мають право на додаткові пільги для цих дітей.

Детальну інформацію можна отримати в районній раді, де ви живете, у тому ж місці, де подається заявка на оплату.

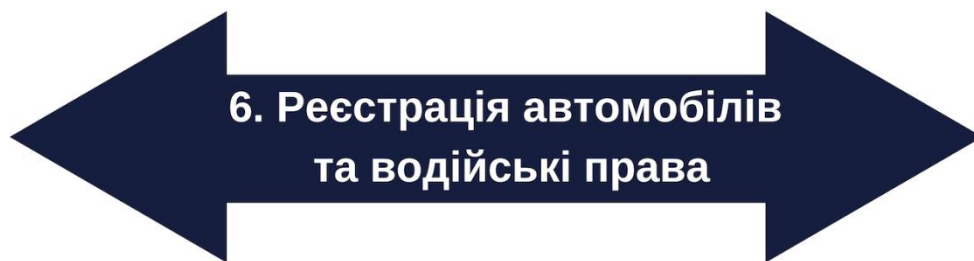
Приклади пільг:

Допомога сім'ї (сума залежить від доходу у родині) 500 +

Сумма 500 злотих щомісяця для другої та кожної наступної дитини віком до 18 років, а також для першої дитини з доходом, що не перевищує 800 злотих на особу в родині.

Добрий старт - 300 злотих на кожну дитину, яка відвідує школу один раз на рік, сплачується до початку навчального року.

Do uzupełnienia przez powiat: adresy MOPS, GOPS, MOPR

Водійські права

Водійські права – це документ, що дозволяє керувати транспортними засобами. У Польщі існує декілька категорій водійських прав, залежно від типу автомобіля, на якому ви плануєте їздити. **Найпоширеніша категорія В**, яка дає право керувати власним легковим автомобілем (до 3,5 тонн), легковим автомобілем з легким причепом, а також трактора і мотоцикла з максимальною потужністю 11 кВт. Інші категорії, а саме **А** (мотоцикл); **А2** (мотоцикл з двигуном потужністю до 35 кВт, мотоцикли триколісні до 15 кВт), **А1, В1, С** (транспортний засіб вагою понад 3,5 тонн, але не автобус), **С1, D** (автобус). Більше інформації про інші категорії можна знайти в **воєвудському центрі дорожнього руху**.

Як і чи потрібно обміняти водійські права на польські?

Якщо у вас є водійські права, видані в країні ЄС або будь-якої іншої країни, яка підписала Конвенцію про дорожній рух (список тут: <http://zielonalinia.gov.pl/upload/powroty/po-konwencja-wiedenska.pdf>) **Вам не потрібно змінювати свої водійські права на польські.**

Але якщо ваші водійські права були видані в країнах, які не є учасниками Конвенції про дорожній рух, ви зобов'язані в доповнення до водійського посвідчення, виданим в країні походження, також мати міжнародні водійські права і пройти теоретичну частину тесту польського водіння (можна скласти іспит на іншій мові, ніж польська)

Які документи потрібно подати?

- заповнену заяву (ви можете знайти її на веб-сайті Міської / Районної Ради), яка повинна бути заповнена повітом)
- паспорт або інший документ, що дозволяє встановити особу;
- підтвердження оплати за видачу водійського посвідчення;
- ксерокопію вашого водійського посвідчення;
- одна відповідна фотографія розміром 35x45 мм,
- переклад водійського посвідчення, засвідчене присяжним перекладачем або компетентним консулом Республіки Польща;
- ксерокопію карти побиту, візи або іншого документу, що підтверджує право перебувати на території Республіки Польща або довідку, що ви навчаєтеся не менше шести місяців.

Do uzupełnienia przez powiat:

link	do	odpowiedniego	wniosku	o	wydanie	prawa	jazdy
koszt	i	numer	konta	do	dokonania	opłaty	
Adres odpowiedniego Urzędu							

Ви хочете отримати водійське посвідчення у Польщі?

Щоб отримати нові водійські посвідчення у Польщі, ви повинні:

1. Отримайте номер ПКК (профіль кандидата водія(керовци)) – з цією метою необхідно надати медичну довідку, що дозволяє водити машину, заповнити заяву і додати до неї відповідні фотографії та копії карти побиту (**link do formularza- uzupełnić przez powiat**)
2. Закінчити курс у вибраному OSK (Центр підготовки водіїв);
3. Здати державний іспит можна у відповідному філіалі Поморського центру дорожнього руху (**adres Ośrodka w Twoim powiecie - uzupełnić przez powiat**)
4. Після здачі іспиту на водійське посвідчення ви повинні сплатити плату за видачу водійського посвідчення (**wysokość opłaty powiecie - uzupełnić przez powiat**)
5. Щоб перевірити статус вашого водійського посвдчення, просто відвідайте веб-сайт: www.info-car.pl

Реєстрація автомобілю.

Будь-яка особа, яка має автомобіль у Польщі, повинна зареєструвати його протягом 30 днів після покупки.

Де це можна зробити?

Do uzupełnienia przez powiat:

adres odpowiedniego urzędu, w którym zarejestrujesz auto

Які документи потрібно подати?

1. Заповнена анкета (**link do formularza- uzupełnić przez powiat**)
 2. Підтвердження права власності на транспортний засіб (наприклад, договір купівлі-продажу)
 3. Посвідчення особи, наприклад, закордонний паспорт (для підтвердження особи)
 4. Реєстраційний документ на автомобіль та реєстраційні номерні знаки
 5. Картка автомобіля *(karta pojazdu), якщо вона була видана
 6. Дійсний технічний огляд транспортного засобу
 7. Документ, що підтверджує укладення обов'язкового договору страхування цивільної відповідальності. (OC)
- Вартість: (**wysokość opłaty - uzupełnić przez powiat**)

Страхування автомобіля:

Кожен, хто має машину в Польщі, зобов'язаний її застрахувати. Обов'язкове страхування - це страхування цивільної відповідальності (так зване ОС).
Ціни на страхові поліси варіюються в залежності від вибору страхової компанії.

do	uzupełnienia	przez	powiat	(opcjonalnie):
adresy Towarzystw Ubezpieczeniowych w Twoim powiecie				

Втрата водійських прав

Положення, що стосуються покарання дорожньо-транспортних правопорушень у Польщі, часто змінюються. В даний час в Польщі існує система штрафних балів, яка плюсує індивідуальні правопорушення. Це означає, що у разі порушення правил дорожнього руху працівник міліції не тільки оформляє протокол, але також додає певну кількість штрафних балів.

Водій, який перевищує ліміт у 24 бала, повинен взяти участь у курсі перепідготовки, де водій повторює правила безпеки дорожнього руху. Проте, якщо протягом одного місяця після прийняття адміністративного рішення водій не бере участі в перепідготовці, він втрачає водійські права.

Якщо водій має водійські права менш ніж рік, гранична сума пунктів становить 20.

Автомобільне обладнання

У вашому автомобілі завжди повинна бути **аптечка, вогнегасник** (який повинен проходити технічний огляд щороку) та **попереджувальний трикутник**.

7. Як і чому платити податки у Польщі?

Податки є обов'язковими виплатами на рахунок держави. Вони існують у всіх країнах, так само і у Польщі. Розмір та види податків можуть бути різними, але в кожній країні їх метою є те ж саме.

Завдяки податкам, які надходять до бюджету, країна може функціонувати, також існує безліч важливих державних організацій, що здійснюють свою діяльність за кошти держави. Податки є невід'ємним елементом державного доходу.

Податкова служба - це адміністративна одиниця, яка займається податковими процедурами та розрахунками для платників податків. Список всіх податкових інспекцій в Поморському воєвудстві тут: https://www.podatnik.info/katalog_firm/urzedu_skarbowe/Pomorskie--cj0yMg==

Якщо ви працюєте в Польщі на підставі трудового договору, договору-замовлення або за договором на певну роботу, роботодавець від повної суми вашої заробітної плати (брутто) буде сплачувати податок на рахунок податкової інспекції.

Іноземець, який працює в Польщі, має розглядатися як резидент податкового органу або як нерезидент. Це залежить від центру життєвих інтересів іноземця в певний податковий рік.

7.1 Податковий резидент

Податковий резидент - це особа, яка має центр економічного або особистого інтересу на території Польщі. Для того, щоб визначити це, враховуються наступні факти:

- де живе іноземець та його близькі родичі?
- де іноземець постійно здійснює свою активність?
- якщо іноземець перебуває на території Польщі протягом більше ніж 183 днів в році (може це бути період перерваних поїздок до Польщі, не повинен бути безперервний період)?

На початку роботи варто запитати роботодавця, як він буде рахувувати податковий рік, і чи буде він розглядати вас як резидента Польщі чи іншої держави. Багато роботодавців вимагають від іноземця довідку податкової інспекції про статус податкового резидента Польщі. Варто про знати і отримати необхідний документ завчасно.

Іноземець, який має статус податкового резидента в Польщі оподатковуються на тій же основі, як польський громадянин, що є податковим резидентом: податковим зобов'язанням підлягають всі отримані доходи, включаючи закордонні.

Важливо! Якщо ви є податковим резидентом у Польщі, ваш податок буде розраховуватися в **податковій інспекції, що відповідає вашому місцю проживання.**

Do uzupełnienia przez powiat:

Adres i telefon Urzędu Skarbowego w Twoim powiecie

7.2 Податковий нерезидент

Нерезидент - це особа, яка має центр своїх інтересів за межами Польщі. Лише **дохід, отриманий ним у Польщі**, оподатковується.

Важливо! Компетентним органом оподаткування іноземців - нерезидентів у Поморському воєводстві є **І Податкове управління в Гданську (І Ужонд Скарбови), вул. Rzeźnicza 54/56, 80-822 Gdańsk, phone: 58 321 23 00.**

Якщо у вас виникли запитання стосовно вашої податкової ситуації, варто звернутися з ними безпосередньо до працівника управління.

7.3 Річна податкова декларація ПІТ

Що таке ПІТ?

ПІТ є податковою декларацією за даний рік, яку необхідно подати до відповідної податкової інспекції. Аббревіатура ПІТ походить від англійського *Personal Income Tax* і означає він поширений у всьому світі прибутковий податок, який сплачують фізичні особи з доходів, тобто із заробітної плати, пенсій, допомог і будь-який податок на ведення власного бізнесу тощо.

Кожен, хто працює в Польщі (незалежно від типу договору та суми доходу) зобов'язаний сплачувати податки один раз на рік. Ми завжди сплачуємо податок за минулий рік, тобто в 2019 році, ми оплачуємо податок з прибутку, отриманого в 2018 році. Це також стосується іммігрантів.

Як і коли та розрахувати ПІТ?

Основою розрахунку є форма ПІТ -11, заповнена роботодавцем, тобто підтвердження платника податку. Роботодавець зобов'язаний надати її до кінця лютого кожного року. Її зміст завжди відноситься до попереднього року. Навіть якщо ви працювали протягом 1 дня, ви повинні отримати ПІТ -11. Ви можете отримати її електронною поштою або в паперовій версії.

Якщо ви не отримали ПІТ-11, обов'язково попросіть свого роботодавця про це. Документ, можливо, був надісланий на іншу адресу або пропущений у поштовому відділенні. Якщо роботодавець не хоче видати ПІТ-11, зверніться до Податкового управління з проханням втрутитися.

Якщо в минулому році ви працювали в 4 місцях, то вам слід отримати 4 документи ПІТ-11.

Інформація, що міститься в РІТ-11, повинна бути підтверджена у власній податковій декларації (так зване РІТ-и).

Ви можете скористатись безкоштовними Інтернет-програмами або комерційними (платними) послугами податкової служби. Щороку в різних точках міста можна скористатися безкоштовною допомогою у справі подачі декларації. Введіть у веб-переглядачі: "безкоштовне заповнення РІТ-и (назва місцевості)".

Податкова декларація може бути відправлена поштою (найкраще рекомендованим листом) або заноситься особисто до податкової інспекції.

До коли потрібно подати РІТ?

Якщо розраховується податок для фізичних осіб, ви повинні зробити це **до останнього дня квітня до 24.00 год.**

Пам'ятай! За неподачу податкової декларації вам доведеться сплатити податкову заборгованість плюс відсотки. Якщо ви не подали декларації до кінця квітня, краще це зробити пізніше, ніж зовсім не зробити. Чим довше ви будете чекати з заповненням декларації, тим вищими будуть штрафні відсотки

Do uzupełnienia przez powiat:

Gdzie można uzyskać pomoc w rozliczeniu PIT w Twoim powiecie:

8.1 Поліція

У разі крадіжки, побиття, погрози чи іншої шкоди, будь ласка, повідомте про це поліцію. Дуже важливо цього не укривати, і не залишатись з цією ситуацією сам на сам.

Не переживайте про те, що ви не знаєте польської мови, поліція, беручи ваше свідчення, скористається допомогою перекладача.

Важливо! Кожен поліцейський зобов'язаний поважати людську гідність у своїй роботі та поважати права людини. Це для того, щоб допомогти.

Поліція має право контролювати твоє перебування в Польщі. З цією метою поліцейський може попросити показати:

- документи, що підтверджують право проживання на території Польщі (наприклад, паспорт, віза, карта побиту);
- документи, що дозволяють виконувати роботу (декларація про доручення роботи іноземцю або воєвудцький дозвіл на роботу).

Do uzupełnienia przez powiat:

Adresy komisariatów Policji

8.2 Важливі номери екстреної допомоги:

У разі будь-якої небезпеки, будь ласка, необхідно викликати допомогу.

Номер **112** є європейським номером екстреної допомоги. Зателефонуйте на цей номер, якщо ви відчуваєте якусь загрозу безпеці, здоров'ю або життю. Співробітник центру екстрених викликів, у разі необхідності, спрямує справу до поліції, пожежної або невідкладної медичної служби.

Інші номери екстреної допомоги:

Поліція 997

Швидка допомога 999

Пожежна служба 998

Міська служба 986

Газові аварійні служби 992

Енергетична надзвичайна ситуація 991

Do uzupełnienia przez powiat:

Inne ważne numery alarmowe w Twoim powiecie:

8.3 Втрата документів.

У разі втрати або викрадення документів, першочергове звернення повинно бути до поліції. Це дуже важливо, щоб поміж іншим перешкодити використанню документів іншими особами. Співробітник поліції видає довідку про втрату документів, про що необхідно повідомити посольству чи консульству своєї країни, щоб отримати новий документ або документ, що його заміняє.

8.4 Штраф

У випадку провпорушення, а саме недотримання положень польського законодавства поліція має право оформити протокол, тобто накладає фінансове покарання (штраф). Це, в основному, стосується порушення правил дорожнього руху.

Штраф може бути поданий у трьох формах:

1. Форма готівкова - видана безпосередньо працівнику міліції з метою сплати штрафу.
2. Кредитна форма - штраф, виданий у формі квитанції, яку необхідно сплатити.
3. Форма заочного штрафу - видається за відсутності правопорушника.

Особа, яка вчинила правопорушення, має право не погодитися з призначенням штрафу. У цій ситуації поліція направляє справу до суду з проханням про підтвердження покарання. Справа також подається до суду у разі несплати штрафу у встановлений термін.

8.5 Окремі дипломатичні представництва:

Placówka	Adres i kontakt	Godziny otwarcia
Генеральне консульство України	вул. Бернарда Хжановського 60А 80-278 Гданськ <u>Телефон 58 346 06 90</u>	Години роботи: Понеділок: з 9.00 до 12.00 Вівторок: 9.00-12.00 Середа: 9.00-12.00 Четвер: 9.00-12.00 П'ятниця: з 9.00 до 12.00 Субота, неділя: вихідні
Генеральне консульство Російської Федерації	вул. Стефана Баторего 15 80-001 Гданськ <u>Телефон 58 341 10 88</u>	Години роботи: Понеділок: 8.30-12.30 Вівторок: вихідний Середа: 8.30-12.30 Четвер: вихідний П'ятниця: 8.30-12.30 Субота, неділя: вихідні
Посольство Республіки Білорусь	вул. Вертніча 58 02-952 Варшава <u>Телефон 22 742 09 90, 22 842 52 02</u> <u>608 416 313</u> (з 17.00 до 8.00)	Понеділок: — П'ятниця 08:00 — 12:00 12:40-16:40
Посольство Народної Республіки Бангладеш	вул. Буріння 107 02-952 Варшава Телефон 22 550 06 10	Години роботи: Понеділок: з 9.00 до 17.00 Вівторок: 9.00-17.00 Середа: 9.00-17.00

		Четвер: 9.00-17.00 П'ятниця: 9.00-17.00 Субота, неділя: вихідні
--	--	---

8.6 Підтримка неурядових організацій:

У разі будь-яких сумнівів або незрозумілих процедур, варто звернутися до організацій, які надають **безкоштовну юридичну допомогу та консультації іммігрантам**. Недержавні організації дуже часто надають також безкоштовну психологічну підтримку, організують семінари для іммігрантів, а також інтеграційні міроприємства та курси польської мови.

В Труймясті існує дві неурядові організації, що займаються питаннями іммігрантів:

Nazwa	Adres	Kontakt
Центр підтримки іммігрантів та іммігранток, вул	ul. Gdyńskich Kosynierów 11/1, Гданськ	centrum@cwii.org.p ; www.facebook.com/cwiitrojmiasto/
Сопотський центр інтеграції та підтримки іноземців	ul. Młyńska 11, Сопот	tel. 504 943 910

Якщо ви підозрюєте, що ви зазнаєте дискримінації, несправедливості чи іншої форми насильства, ви можете скористатися анонімним візитом у Центрі підтримки іммігрантів та іммігранток. **Адвокати Центру чекають на вас в кожну останню п'ятницю місяця о 16.30 на вул. Gdyńskich Kosynierów 11 в Гданську.** Ви також можете написати на адресу: help@cwii.org.pl

(+dodać JPG/PDF z plakatami watchdoga po rosyjsku/angielsku)

Do uzupełnienia przez powiat:

informacje o organizacjach pozarządowych na Waszym terenie oraz o ich ofercie (w tym o kursach polskiego):

8.7 Важливі контакти / корисні посилання:

Do uzupełnienia przez powiat:

Institucja	Adres	Kontakt
Поморське воєводство в Гданську	вул. Окопова 21/27 Гданськ	www.gdansk.uw.gov.pl/dla-klienta/cudzoziemcy

Міська Рада в Гданську	вул. Нове Огороди 8/12 Гданськ	www.gdansk.pl
Міська Рада в Сопоті	вул. Т.Костюшки 25/27 Сопот	www.miasto.sopot.pl
Міська Рада в Гдині	ал. Маршалка Півсудского 52/54 Гдиня	www.gdynia.pl
Гданське бюро праці	вул. 3 Мая 9 Гданськ	www.gup.gdansk.pl/
Центр підтримки імігрантів та імігранток	вул. Гдинських Косинерув 11/1 Гданськ	www.facebook.com/cwiitrojmiasto/ www.cwii.org.pl
Сопотський центр інтеграції та підтримки іноземців	вул. Млинська 11 Сопот	www.facebook.com/sciwc/

Веб-сайти:	www.pomocprawna.org	www.forummigracyjne.org
www.ocalenie.org.pl	www.interwencjaprawna.pl	www.fds.org.pl
www.emic.com.pl	www.facebook.com/cwiitrojmiasto	www.migrant.info.pl

9. Важливі дати та святкові дні

- 1 січня** - Новий рік, вихідний день з роботи
- 6 січня** - свято Трьох королів, вихідний
- остання неділя березня** - зміна часу з зимового на літній
- 1 травня** - День праці, вихідний день
- 3 травня** - День Конституції 3 травня, вихідний день
- 15 травня** – Зелені свята - вихідний день
- 26 травня** - День матері
- 23 червня** - День батька
- 15 серпня** - Успення Пресвятої Богородиці, вихідний
- 1 вересня** - початок навчального року
- остання неділя жовтня** - зміна часу з літнього на зимовий
- 1 листопада** - День святих, вихідний день
- 2 листопада** - День мертвих, вихідний день
- 11 листопада** - День Незалежності, вихідний день
- 6 грудня** – св. Миколая
- 24 грудня** - святвечір
- 25 і 26 грудня** - Різдво, неробочі дні